

Deze internationale dimensie van het geschiedenisonderwijs inspireerde mij om ook op mijn school internationalisering te propageren. Als ik er zoveel inspiratie uit haalde dan moesten mijn collega's en leerlingen dat ook kunnen meemaken.

Inmiddels heb ik uren gekregen om als coördinator Internationalisering initiatieven te ontwikkelen.

Regelmatig volgen collega's nu internationale nascholingen en onlangs startte ons eerste internationale scholenproject met Finland, Duitsland en Italië.

Gevarenzone

Helaas maakt Euroclio en dan met name het Secretariaat, op dit moment onzekere tijden door. Als gevolg van veranderde spelregels bij de projectfinanciering en de eenzijdige, want vooral Nederlandse financiering van die projecten, worden de overheadkosten niet meer gedekt. Om een internationale club als Euroclio, met als leden verenigingen in alle Europese landen, goed te laten functioneren, kun je niet terugvallen op een groepje bestuursleden die, als docenten, slechts enkele uurtes per week kunnen vrijmaken om alle noodzakelijke taken te verrichten. Dan heb je professionals nodig, zoals het huidige team dat zich onder de bezielende leiding van oud-Euroclio voorzitter Joke van der Leeuw, full time en met hart en ziel inzet om het netwerk te onderhouden en projecten te scoren in Brussel, Staatsburg, Den Haag en waar al niet. Dan moet je Euroclio blijvend profileren, de zichtbaarheid vergroten en de onmisbaarheid aantonen aan sponsors en donoren. Van sympathie alleen kan het Secretariaat natuurlijk niet bestaan.

Gelukkig kan Euroclio bogen op een geweldige 'track record' als je ziet hoeveel succesvolle geschiedenisprojecten er zijn geweest in de voormalige USSR, de Balkan en de staten van het voormalige Joegoslavië. Bij deze projecten lag het accent op het moderniseren van het geschiedenisonderwijs en het ondersteunen van 'peace and stability, tolerance and democracy' in de roerige, post-communistische regio's.

Ook de indrukwekkende groei van de

vereniging liegt er niet om: van 18 leden in 1993 naar 63 leden in 2005. Is dit niet precies wat de EU graag wil? Europese integratie, wederzijds begrip en coöperatie zijn voor ons geen abstracte begrippen.

PR offensief

Sinds half oktober is Euroclio een PR offensief gestart naar de ministeries van OCW en Buitenlandse Zaken om het Secretariaat financieel overeind te houden. De Nederlandse overheid heeft Euroclio altijd een warm hart toegedragen, en eigenlijk zijn de andere EU landen aan de beurt om financieel bij te springen, maar die houden zich op de vlakte en doen net alsof Euroclio een louter Nederlandse organisatie is. Derhalve

moeten we in ieder geval nog eenmaal een flink beroep doen op de Nederlandse overheid om te helpen. Alternatieve financiering zal een toprioriteit krijgen als deze crisis voorbij is, want een andere afloop is nauwelijks voorstelbaar. De voorbereidingen voor de Annual Conference van 2006 in Malta zijn dus ook, ondanks alles, in volle gang en het belooft opnieuw een aantrekkelijke conferentie te worden.

Mijn slotopmerking? Europa verdient Euroclio!

Voor de laatste ontwikkelingen zie: www.euroclio.history.org

Riga, 11–17 april 2005: Op zoek naar evenwicht

MARJAN DE GROOT-REUVEKAMP

Ieder jaar organiseert Euroclio, de Europese organisatie voor geschiedenisleraren, samen met één van de verenigingen, die er deel van uitmaken een conferentie over een actueel historisch thema. In 2005 werd de conferentie gehouden in Riga en georganiseerd met de Vereniging van Geschiedenisleraren van Letland en de Universiteit van Letland. Het thema was 'Op zoek naar evenwicht. Van lokale naar wereldgeschiedenis'.

Daarbij stonden de volgende vragen centraal: Hoe kunnen we een bijdrage leveren aan internationale samenwerking en integratie zonder controversiële historische kwesties te verwaarlozen? Welke invloed zou dat dan moeten hebben op het schoolvak geschiedenis en op methodes die daarbij worden gebruikt? Hoe vinden we een evenwicht tussen lokale, nationale, regionale, Europese en wereldgeschiedenis en hoe kunnen we stereotypen in het geschiedenisonderwijs verminderen?

Als afgevaardigde van het VGN-bestuur vloog ik op maandag 11 april van Schiphol naar Riga om mij een week lang samen met zo'n 150 collega's uit heel Europa en zelfs Australië, de Verenigde Staten en Zuid-Afrika te verdiepen in het thema van de conferentie tegen de achtergrond van de geschiedenis van Letland.

In Riga is de Europese geschiedenis duidelijk aanwezig. De stad strekt zich uit langs de oevers van de rivier Daugava en doet qua architectuur meteen West-Europees aan met overblijfselen van middeleeuwse stadsmuren, gotische kerken, fraai geres-

taureerde hanzehuizen en een bijzonder groot aantal prachtige Jugendstilgebouwen.

De conferentie werd officieel geopend in de universiteit met een lezing van de directeur van het Lets Instituut, Ojar Kalnins, voormalig ambassadeur in de Verenigde Staten. Hij constateerde, dat Letland tot de jaren negentig van de vorige eeuw niet meer dan een voetnoot in de wereldgeschiedenis was. Door het bezoek van president Bush aan de vooravond van 9 mei 2005 was het land even in de spotlights van de contemporaine geschiedenis komen

te staan. De reden van het presidentieel bezoek was de herdenking dat de Tweede Wereldoorlog zestig jaar daarvoor was beëindigd. President Poetin had voor die gelegenheid een aantal wereldleiders in Moskou uitgenodigd.

Voor Letland en de andere Baltische staten betekende het einde van de oorlog echter niet het begin van vrijheid en het einde van onderdrukking. Voor hen volgde, na een relatief korte periode van Duitse bezetting, de communistische bezetting. In feite eindigde de Tweede Wereldoorlog voor deze staten pas vijftien jaar geleden met de val van de Muur en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie. De Letse president, Vaira Vike Freiberga, was dan ook alleen naar Moskou gegaan na nadrukkelijk verklaard te hebben, dat 9 mei meer

De Letse president, Vaira Vike Freiberga tijdens haar toespraak.

dan één betekenis had en dat deze datum ook in het teken moest staan van de herdenking van al diegenen, die in Midden- en Oost-Europa geleiden hadden onder de sovjetbezetting.

Dit voorval toont overduidelijk aan, betoogde hij, hoe lokale, regionale en wereldgeschiedenis met elkaar samenhangen. De geschiedenis van Letland is eeuwenlang verweven geweest met de Europese geschiedenis, met Duitsland, Zweden, Polen, Rusland Frankrijk, Engeland en Nederland. In de zeventiende eeuw had Letland (het graafschap Koerland) zelfs kolonies in Tobago en Gambia.

Forumdiscussie met leerlingen van de Litouwse school.

Over de relaties tussen lokale, regionale, Europese en wereldgeschiedenis ging ook de speech van de Letse president, Vaira Vike Freiberga. Zij was speciaal daarvoor naar het conferentiehotel gekomen. Ze sprak over het belang van goed uitgebalanceerd geschiedenisonderwijs om jongeren voor te bereiden op hun rol als burger in het eigen land en in de wereld. Tijdens haar toespraak kon je een speld horen vallen.

Veranderingen in het Letse geschiedenisonderwijs

Het huidige Letland worstelt met zijn geschiedenis en zijn geschiedenisonderwijs. Na een periode van het verzwijgen van de jaren van de communistische bezetting, zie je nu dat historici en musea verwoede pogingen doen de geschiedenis van deze periode in perspectief te plaatsen. Dat blijkt bijvoorbeeld in het recent verschenen boek *The hidden and forbidden history of Latvia under soviet and nazi occupations 1940-1991*, deel 14 in een door het Lets Instituut gepubliceerde serie over de geschiedenis van Letland. Dit is de eerste Engelstalige wetenschappelijke benadering door Letse historici van de periode van de bezetting.

Het Museum van de Bezetting in Riga heeft onlangs een project gemaakt voor leerlingen in het voortgezet onderwijs over de geschie-

denis van het communisme in het algemeen en de communistische bezetting van Letland in het bijzonder. Dit project werd in een workshop door een van de medewerkers gepresenteerd.

Bij een bezoek aan het Historisch Museum van Riga bleek de tijdelijke expositieruimte geheel gewijd aan een tentoonstelling over de periode van de communistische bezetting, met een lesprogramma voor middelbare scholen. Voor ons, westerse geschiedenisdocenten misschien iets teveel rode vlaggen met hamers en sikkels, maar wel belangrijk in een land waar momenteel een generatie opgroeit, die deze bezetting niet heeft meegemaakt.

Schoolboeken moesten na 1991 opnieuw geschreven worden. De eigen geschiedenis van Letland werd weer belangrijk, ook de lokale geschiedenis, waarvoor echter nauwelijks materiaal beschikbaar was. Voor docenten werden speciale cursussen georganiseerd en zij ontwikkelden hun eigen materiaal, waarbij lokale gebeurtenissen gekoppeld werden aan grotere historische ontwikkelingen.

Iets daarvan werd zichtbaar tijdens de schoolbezoeken, die ook een onderdeel van de conferentie waren. Zelf bezocht ik de Litouwse school voor primair en secundair onderwijs in Riga, waar we ook gelegenheid

Didactische tip uit Engeland, via Riga

Een idee van Dean Smart, docent geschiedenis en leraaropleider aan de Universiteit van West-Engeland te Bristol.

Feitelijk besteedde Dean in zijn voorbeeldles aandacht aan de Transatlantische slavenhandel in de zeventiende en achttiende eeuw. Maar dit thema met een absoluut wereldwijde dimensie, heeft ook zijn nationale en zelfs lokale vertakkingen. Een voorbeeld dus van het conferentiethema: Van lokale naar wereldgeschiedenis.

Het verhaal begint met het standbeeld van een (voor ons volmaakt onbekende) lokale grootheid in Bristol, Edward Colston (1636-1721), zoon van een vermogende koopman in deze stad.

In het kort wordt het levensverhaal van Colston verteld. Hieruit blijkt onder andere, dat hij veel goeds heeft gedaan voor Bristol en dat hij zijn standbeeld ook 'verdient'.

We gaan het standbeeld eens bekijken. Wat vinden de leerlingen ervan? Is Edward Colston, zoals afgebeeld in het standbeeld, bedachtzaam, aardig, wreed, trots, gevoelig, enzovoort, enzovoort?

Maar dan! In de twintigste eeuw wordt het beeld, dat men heeft van Colston bijgesteld. Kort gezegd: hij hielp dan wel de wezen en weduwen in Bristol, maar zijn geld verdiende hij met de handel in slaven. Nu heeft het standbeeld van Edward Colston in Bristol dus een wereldwijde dimensie gekregen en wordt het interessant om aandacht te besteden aan het slavernijverleden van zowel Bristol als van Groot-Brittannië. Dan wordt een probleemstelling ingebracht. In Bristol wordt een nieuwe concerthall gebouwd; de oude voldoet niet meer aan de eisen van de moderne tijd. De oude hal is vernoemd naar Edward Colston. Trouwens, hij heeft ook een park en een straat in de

stad. Maar gezien het slavernijverleden van Colston komt er een discussie op gang: mag de nieuwe concerthall nog wel zijn naam dragen?

Er verschijnen ingezonden brieven in de krant. Sommige schrijvers zijn voor, andere zijn tegen.

Aan het einde van dit verhaal door de leraar krijgt iedere leerling de opdracht om een kort essay te schrijven; of zo u wilt: een brief naar de plaatselijke krant waarin stelling genomen wordt. Mag de nieuwe concerthall de naam van Edward Colston dragen of niet?

In deze tekst legt de leerling met argumenten uit wat hij vindt van de hele kwestie.

Dit kunnen wij ook.

Het kost wel wat voorbereiding (onder andere een onderzoek naar de plaatselijke held, waarschijnlijk in het archief), maar een deel van het werk – het opzoeken van algemene achtergrondinformatie bijvoorbeeld – kan zeker ook door de leerlingen zelf worden gedaan. Bij mij op school laten wij de leerlingen vrij vaak algemene informatie over een tijdvak opzoeken. Wij zijn dan zeer bescheiden in het adviseren van internet, maar verwijzen meer en meer naar oudere (of recentere) geschiedensismethodes, die we de afgelopen jaren verzameld hebben en die een plekje hebben gekregen in de schoolbibliotheek.

Zoekt u een standbeeld om te beginnen? In Nijmegen hebben we bisschop Hamer (de Bokseropstand), in Hoorn staat Jan Pietersz. Coen (de voc op de Molukken).

En u bedenkt er vast en zeker nog wel een dichter bij u in de buurt!

Loek Janssen,
internationaal vertegenwoordiger van de VGN

Voorbeeld hoe je van lokale naar wereldgeschiedenis kunt komen.

kregen met leraren en leerlingen te spreken. De leerlingen spraken goed Engels en waren trots op hun geschiedenis en het feit dat Letland sinds 2004 lid is van de Europese Unie. Opvallend was dat een van de leerlingen meende, dat de Letse geschiedenis nog maar 15 jaar bestond.

Riga is overigens een stad met veel verschillende bevolkingsgroepen, die ieder hun eigen scholen hebben: voornamelijk Letten, Litouwers, Esten en Russen, waarbij de inburgering van de laatste groep nog een apart probleem vormt.

Workshops en discussiegroepen

De conferentiedagen waren goed gevuld met workshops, bezoeken aan scholen en musea, lezingen en

discussiegroepen. In de workshops kwamen de meest uiteenlopende onderwerpen aan bod, maar wel steeds in relatie tot het thema van de conferentie.

In de workshop van Rob Siebörger stond het nieuwe curriculum centraal dat vanaf 2006 wordt ingevoerd in Zuid-Afrika. Daarvoor wordt een serie van zes boeken geschreven door Zuid-Afrikaanse auteurs met allerlei verschillende achtergronden, met een speciale docentenhandleiding en een cd. Het is een combinatie van de Zuid-Afrikaanse geschiedenis gezien vanuit verschillende culturen en de wereldgeschiedenis.

Ieva Gundare van het Museum van de Bezetting presenteerde een lesprogramma met lessen over het commu-

nisme, waarbij zij de deelnemers vroeg hoe communisme vanuit Oost- en West-Europees perspectief gedefinieerd zou kunnen worden. Dit leidde tot een interessante discussie, die meteen blootlegde met welke problemen de Oost-Europese landen kampen als het gaat om onderwijs over totalitaire stromingen. Bosnië, Kroatië en Servië, drie landen die voorheen in oorlog waren, werken nu samen aan de verbetering van de kwaliteit van hun geschiedenisonderwijs in het project *Ordinary people in extra-ordinary countries, 1945-1990*. Het gaat over het dagelijks leven in de periode van Joegoslavië tot 1990 aan de hand van drie thema's: ideologie, cultuur en levensstandaard.

In een workshop over de Hanze probeerde Ilgvars Misans parallellen te trekken tussen regionale en Europese thema's en tussen verleden en heden. Interessant was, dat hij hierbij een Letse geschiedismethode voor de middelbare school als uitgangspunt nam.

In de discussiegroepen kregen we de opdracht Europese geschiedenis en de elementen die daar deel van uitmaken te definiëren. Daarna zochten we gezamenlijk voorbeelden uit onze eigen lokale geschiedenis, die een relatie hadden met nationale en Europese geschiedenis. We kwamen tot de conclusie dat dit interessante thema's voor mooi geschiedenisonderwijs kon opleveren (zie als voorbeeld het stukje van Loek Janssen over de aanpak van Dean Smart).

Tot slot

Voor alle VGN-leden zijn dit soort conferenties een aanrader. Het is inspirerend om buiten het eigen klaslokaal van enige afstand naar het onderwijs te kijken en daarover een aantal dagen intensief van gedachten te wisselen met Europese collega's. De discussies met de andere deelnemers waren bijzonder verrijkend. Daarnaast maken de bezoeken aan scholen, musea en historische plaatsen zo'n conferentie tot een bijzondere ervaring. Alle reden u op te geven voor de conferentie in Malta in 2006.

Uit het Euroclibestuur

Twee nieuwe leden traden toe tot Euroclio: de vereniging van geschiedenisleraren van Tadjikistan en een Spaanse vereniging: Ben Baso. Twee bestuursleden traden af: Bernardo Dragi en Laszlo Bero. Zij werden hartelijk bedankt voor hun spanningen voor Euroclio. Twee nieuwe bestuursleden werden gekozen: Chara Makriyianni uit Cyprus en Huub Oattes uit Nederland.

European Standing Conference of History Teachers' Associations Conférence Permanente Européenne des Associations de Professeurs d'Histoire

History Teachers' Association
(Malta)

*Annual Conference and Professional Training Development Course
Malta, 20-26 March 2006*

Using History Skills and Concepts to Promote an Awareness of European Citizenship

Inhoud en Feitenkennis versus Vaardigheden

De eeuwige spanning tussen inhoud en vaardigheden binnen het vak geschiedenis staat centraal in deze internationale conferentie. Hoe kan hier een goed evenwicht in worden gevonden? Welke historische basisbegrippen hebben leerlingen nodig voor hun burgerschapsvorming? Hoe kunnen leerlingen hier al vanaf het begin van hun schoolcarrière in onderwezen worden?

De Conferentie

In maart 2006 organiseert Euroclio, in samenwerking met de Vereniging voor Geschiedenisdocenten in Malta, een trainingsconferentie voor geschiedenisdocenten en -opleiders met als thema **Using History Skills and Concepts to Promote an Awareness of European Citizenship**.

De conferentie biedt lezingen, actieve workshops, discussiegroepen, school- en museumbezoek en excursies. Hierbij komen verschillende lesmethoden en theoretische achtergronden aan bod en kunnen collega's uit andere Europese landen en onderwijstradities ervaringen uitwisselen.

Kosten

Bent U geïnteresseerd in deelname? De totale conferentiekosten van maandag 20 tot zondag 26 maart (zes nachten) bedragen 1025 euro voor een éénpersoonskamer en 925 euro voor een tweepersonskamer. Leden van de VGN krijgen 50 euro korting.

De Europese Unie stelt Grundtvig-, Comenius- en Plato- beurzen beschikbaar via het Europees Platform.

Informatie

Voor meer informatie over het programma, beurzen of inschrijvingen kunt u contact opnemen met het secretariaat van Euroclio. Informatie is te vinden op onze website: www.eurocliohistory.org

Contact opnemen met Euroclio

Danielle Lefebure-Heerens of Willemijn van der Toorn
Danielle@euroclio.nl - of - Willemijn@euroclio.nl
Juliana van Stolberglaan 41,
2595 CA Den Haag.
T 070-381 7836; F 070-385 3669
www.eurocliohistory.org